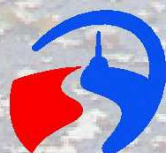

BOHUMÍN

Naučná stezka parkem Petra Bezruče

Moravskoslezský
kraj

MĚSTO
BOHUMÍN

PLÁN PARKU PETRA BEZRUČE

LEGENDA

- Zajímavý strom / zajímavá dřevina
- In-line stezka pro bruslaře
- 56 Cyklotrasa
- B Naučná stezka
- Infotabule

STROMY

1. Jírovec maďal (<i>Aesculus hippocastanum</i>) 2. Olše lepkavá (<i>Alnus glutinosa</i>) 3. Jírovec červený (<i>Aesculus x carnea "Briotii"</i>) 4. Buk lesní, červenolistý kultivar (<i>Fagus sylvatica "Atropunicea"</i>) 5. Liliovník tulipánokvětý (<i>Liriodendron tulipifera</i>) 6. Pěnišník (<i>Rhododendron hybridum hort.</i>) 7. Smrk omorika, Pančičův (<i>Picea omorika</i>) 8. Bříza bílá, bradavičnatá nebo bělokorá (<i>Betula verrucosa, syn. B. pendula, B. Alba</i>) 9. Jedlovec kanadský (<i>Tsuga canadensis</i>) 10. Javor klen (<i>Acer pseudoplatanus</i>) 11. Lípa velkolistá (<i>Tilia platyphyllos</i>) 12. Dub červený, severní nebo americký (<i>Quercus rubra, syn. Q. borealis maxima, Q. ambigua</i>) 13. Katalpa trubačovitá (<i>Catalpa bignonioides</i>) 14. Dub letní neboli křemelák (<i>Quercus robur</i>)	15. Akát bílý, neboli trnovník akát (<i>Robinia pseudoaccacia</i>) 16. Javor mlčec (<i>Acer platanoides</i>) 17. Jasan ztepilý (<i>Fraxinus excelsior</i>) 18. Tis červený (<i>Taxus baccata</i>) 19. Lípa srdčitá, malolistá (<i>Tilia cordata</i>) 20. Lípa zelená, krymská (<i>Tilia x euchlora</i>) 21. Jeřáb břek, břek obecný (<i>Sorbus torminalis, syn. Crataegus torminalis, Pyrus tormilalis</i>) 22. Cypřišek hrachonosný (<i>Chamaecyparis pisifera</i>) 23. Borovice černá (<i>Pinus nigra</i>) 24. Platan javorolistý (<i>Platanus x acerifolia, syn. P. x hispanica</i>) 25. Liska turecká (<i>Corylus colurna</i>) 26. Jilm horský, drsný (<i>Ulmus glabra, syn. U. montana, U. csabra</i>) 27. Jinan dvojžalobný (<i>Ginkgo biloba</i>) 28. Modřín opadavý (<i>Larix decidua</i>) 29. Habr obecný (<i>Carpinus betulus</i>)

• DŘEVINY (mimo naučnou stezku)

- A Olše šedá (*Alnus incana "Aurea"*)
- B Zmarličník (*Cercidiphyllum japonicum*)
- C Borovice Schwerinova (*Pinus schwerinii*)
- D Jeřáb oskeruše, oskeruše domácí (*Sorbus domestica, syn. Mespilus domestica, Pyrus domestica*)
- E Dub bílý (*Quercus alba*)
- F Dub zimní neboli drnák (*Quercus petraea*)
- G Dub uherský, balkánský (*Quercus frainetto*)
- H Dub šarlatový (*Quercus coccinea*)
- CH Dub bahenní (*Quercus palustris*)
- I Tisovec dvouřadý (*Taxodium distichum*)
- J Javor klen, červenolistý kultivar (*Acer pseudoplatanus "Atropurpurea"*)
- K Třešň myrobalán, kultivar s tmavým listem (*Prunus cerasifera "Nigra"*)
- L Třešň pilovitá neboli sakura (*Prunus serrulata "Shiro-fugen"*)
- M Jasan úzkolistý (*Fraxinus angustifolia*)
- N Jírovec malokvětý (*Aesculus parviflora*)
- O Vílín japonský (*Hamamelis japonica*)
- P Svida dřín (*Cornus mas*)
- Q Svida střídavolistá (*Cornus alternifolia*)
- R Šacholan hvězdokvětý (*Magnolia stellata*)
- S Břečťan popinavý (*Hedera helix*)

VÍTEJTE...

Vítejte v parku Petra Bezruče, jehož historie se začala psát před více než 100 lety. Pokud se chcete o něm a jeho obyvatelích dozvědět mnohem víc, projděte se naučnou stezkou a začtete se přitom do tohoto průvodce a jednotlivých informačních tabulí na její trase. Ta má dohromady 29 zastávek. Na každé z nich na vás čeká zajímavý strom, který v parku roste, a krátký popis o tom, co je pro něj charakteristické a čím je zvláštní. Také mimo trasu naučné stezky narazíte na nevšední stromy, na něž vás upozorní tento průvodce. Přejeme vám, ať v parku strávíte příjemné chvíle a dozvíte se i něco nového.

STŘÍPKY Z HISTORIE PARKU

Historie parku začala vznikat na konci 19. století. V roce 1886, kdy bohumínské panství koupil hraběcí rod Larisch-Mönnichů, žilo v Bohumíně asi 8 tisíc obyvatel. Kvůli rozvoji průmyslu se ulice rychle rozrůstaly a začaly vytlačovat původní zeleň. V místech dnešního parku stál divoký, bažinatý šunychelský les, kde hrabě Jindřich Larisch-Mönnich, tehdejší slezský zemský hejtmán, nechal založit bažantnici, aby tvořila zelený pás kolem rozrůstající se průmyslové obce. Zdejší zastupitelstvo se v roce 1907 rozhodlo, že postaví tehdejšímu císaři Františku Josefu I. pomník k 60. výročí jeho nastoupení na rakouský, český a uherský trůn. Myšlenku podporoval také hrabě Jindřich, a proto městu daroval první část své bažantnice, aby z ní vznikl park, ve kterém by se císařův pomník důstojně vyjímal.

Základní kámen parku byl položen v roce 1907 a na svém původním místě leží dodnes. Návštěvníci jej mohou spatřit při vstupu do parku z rohu ulic Štefánikova a Jana Palacha. V průběhu dvou let vznikl z bažantnice anglický park. V parku vyrostla také dřevěná zahradní restaurace a naproti ní dřevěný hudební pavilón. Obě tyto stavby stojí na původních místech v podstatě dodnes, jen v pozměněné podobě. Přibližně tam, kde dnes najdete pomník Petra Bezruče, byl v prosinci 1908 odhalen císařův pomník i s jeho bronzovou bustou. Nestál tam však dlouho. V roce 1918 po vzniku samostatného Československa jej odstranili. V roce 1925 ho nahradil v samotném středu parku Pomník padlým ve světové válce. Další pomník, který stojí opodál, je věnován polskému očnímu lékaři Ludvíku Lazaru Zamenhofovi, zakladateli umělého jazyka esperanto. Pomník byl za druhé světové války zničen, ale po roce 1947 znovu obnoven. Bustu Petra Bezruče odhalili v parku 15. září 1947, v den básníkových osmdesátin. U této příležitosti dostal park podle slezského barda i svůj současný název.

Postupně začala i přestavba druhé části „divoké“ bažantnice, dnešního Hobbyparku. Tu obec koupila od hraběcího rodu už v roce 1921 za jeden milion korun a zamýšlela tady vznik sportovního centra. Plány ovšem překazila druhá světová válka, která napáchala škody i v první části parku a ten zpustl. Po válce však nakonec došlo ke zvelebování obou částí.

V první části vznikla například malá zoologická zahrada s daňky, srnci, zlatými bažanty a pávy. V roce 1958 sice ZOO zaniklo, ale dodnes se můžeme těšit z ptačích voliér, které jsou jejím pozůstatkem. Později park dostal veřejné osvětlení a začaly se betonovat dosavadní škvárové chodníčky. Některé z nich se v roce 2012 dočkaly nového povrchu a vznikl asi 400 metrů dlouhý okruh pro in-line bruslaře. Ve druhé části parku vyrostlo v roce 1964 letní kino a odstartovalo tak budování volnočasového areálu, který se dokončil v roce 1987. V roce 1999 došlo k postupné obnově Hobbyparku, v němž přibývaly nové atrakce pro děti. V roce 2005 město zrekonstruovalo areál letního kina, v roce 2010 v Hobbyparku přibýlo dětské dopravní hřiště.

REGENERACE PARKU

Revitalizace parku odstartovala v roce 2007 a naplno propukla v roce 2010, kdy se na ni městu podařilo získat dotaci z EU. Regenerace parku si vyžádala přes 2 miliony korun a dotkla se téměř všech dřevin v parku. Na základě speciálních zahradnických posudků na stabilitu stromů se v parku vysazovaly nové, ale kácely i staré. Z parku zmizelo 198 stromů a naopak přibýlo 138 zcela nových, z toho 40 dubů. Solitéry i skupiny dubů totiž tvoří základ celého parku, objevuje se převážně dub letní, ale důležitým druhem je zde také lípa a jasan ztepilý. Podle stupnice, která určuje hodnotu stromů, je v parku většina dřevin průměrné hodnoty se známkou 3. Nadprůměrných dřevin se známkou 4 najdete v parku 80 a výstavních exemplářů se známkou 5 necelých 10.

Při nových výsadbách se vychází z původního založení parku a sází se dlouhověké dřeviny. Počítá se především s duby, a proto tady v rámci nové výsadby přibýlo hned sedm druhů, a to dub bahenní, bílý, červený, letní, šarlatový, uherský nebo zimní. Jehličnany se v parku vysazují minimálně. Mezi listnáči se kromě dubů objevil jasan ztepilý i úzkolistý, javor klen, javor mléč, jeřáb břek, jeřáb oskeruše, jírovec červený, olše šedá nebo okrasná třešeň pilovitá označovaná jako sakura. Některé stromy, zejména lípy, dostaly v rámci regenerace pružné úvazy, které zajistí, aby se jejich koruny nerozlomily. Došlo také ke zdravotním a bezpečnostním ořezům stromů.

Na několika místech se dosadily břečťany, aby pokryly odhalenou půdu a doplnily tak kvetoucí bylinné patro. V roce 2012 zasadili zahradníci do trávníků trvalky, jako například dymnivku, hluchavku, konvalinku, kopytník, orsej, ostřici, plicník, sasanku a zběhovec. Jedním z důležitých prvků parku je travní porost, u kterého se od roku 2007 změnil režim údržby. Aby nedocházelo k poškozování kořenů stromů, začal se kosit jen dvakrát za sezónu. Nejdříve se v parku tráva seká až v červnu, a to ve chvíli, kdy odkvetou jarní květiny.

V roce 2012 se v parku začalo také se zakládáním dvou druhů kvetoucích louk, a to hned na čtyřech slunečných místech. Prvním typem je tzv. kopretinová louka, která obsahuje 24 druhů lučních květin a 9 druhů lučních travin. Z květin se mezi nimi objevuje například čičorka pestrá, hvozdík kartouzek, jetel luční, kopretina bílá a kopretina vratič, krvavec menší, rmen barvířský, silenka červená a silenka nadmutá, šalvěj luční, štírovník růžkatý, třezalka tečkovaná nebo úročník bolhoj. Z travin to je například kostřava červená, kostřava ovčí, lipnice luční, metlice trsnatá nebo pohánka hřebenitá.

Druhým typem je tzv. česká květnice, která v sobě zahrnuje 59 druhů lučních květin a 10 druhů lučních travin. Z květin to je například bukvice lékařská, devaterník velkokvětý, dobromysl obecná, hlaváč bledožlutý, hvozdík kartouzek, hvozdík kropenatý, chrpa luční, kohoutek luční, kopretina bílá, krvavec menší, len vytrvalý, oman vrbolistý, prvosenka jarní, řepík lékařský, silenka červená, silenka nadmutá, šalvěj luční, zeměžluč okolíkatá nebo tři druhy zvonků – broskvolistý, okrouhlostý, rozkladitý. Z travin patří do louky typu „česká květnice“ traviny jako například kostřava červená, kostřava ovčí, lipnice luční, metlice trsnatá, tomka vonná, trojštět žlutavý nebo třeslice prostřední. Díky tomu, že si tyto druhy rostlin vzájemně nekonkurují, budou vytvářet stabilitu celého společenství bylin a vhodné podmínky pro celou řadu organismů. Louky se navíc díky své rozmanitosti a přírodní harmonii dokáží velmi dobře vypořádat se stále se zvětšujícími rozměry počasí. Péče o ně se omezí jen na jednu, maximálně dvě seče ročně. V celkové regeneraci parku se bude pokračovat i v příštích letech.

DŘEVINY NA TRASE NAUČNÉ STEZKY

1. Jírovec maďal (*Aesculus hippocastanum*)

Mohutný strom, pocházející z Balkánu, který dorůstá do výšky 15 až 30 metrů. Lidově označován jako „kaštan“ podle semen svých plodů. Nepatří ovšem k dlouhověkým dřevinám, dožívá se maximálně 200 let. Vysazuje se nejčastěji do parků, alejí, ale i jako solitér. V posledních letech ohrožuje jírovce v Česku i v celé Evropě klíněnka jírovcová. Jedná se o cizokrajného škůdce, jehož larvy parazitují v listech a způsobují jejich předčasné sesychání a opadávání.

2. Olše lepkavá (*Alnus glutinosa*)

Rychle rostoucí, asi 25 metrů vysoký strom s mohutnými kořeny. Název dostala olše podle svých listů, které jsou v mládí lepkavé. Rozšířená je v Evropě, severní Africe, Kavkazu a západní Sibiři. Kvete v březnu až dubnu jednodomými květy. Samčí jehnědy jsou tenké, dlouhé 4 až 13 cm a objevují se po 2 až 5 ve svazečku. Samičí jsou naopak krátké a šišticevitě a je jich ve svazečku 3 až 5. Zdřevnatělé šištice jsou vejčité až téměř kulovité po 3 až 5 ve svazečcích. Je ideální dřevinou pro upevňování břehů vodních toků. Velmi dobře totiž snáší i zamokřené půdy, kde se jiným druhům dřevin nedaří.

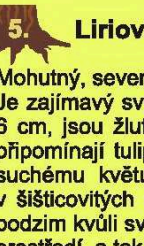
3. Jírovec červený (*Aesculus x carnea*)

Listnatý strom, který dorůstá až do výšky 25 metrů. Jedná se o křížence jírovce maďalu (*Aesculus hippocastanum*) a pavie červené (*Aesculus pavia*). Říká se mu také jírovec pleťový nebo masový. Na rozdíl od svého kolegy „maďalu“ je relativně odolný vůči škůdci - klíněnce jírovcové, která napadá listy stromu. V parku Petra Bezruče najdete kultivar „Briotii“, jehož květy jsou zářivěji červené než původní typ jírovce červeného (*A. x carnea*) a větší je i květenství, které dosahuje až 35 centimetrů.

4. Buk lesní (*Fagus sylvatica* „Atropunicea“)

Mohutný, robustní a rozložitý, opadavý strom z čeledi bukovitých, který dorůstá do výšky asi 30 metrů, výjimečně až do 45 metrů. Listy bývají rozdílné velikosti i intenzity zbarvení, u některých jedinců jsou červeně zbarvené pouze na jaře. Pro svou mimořádnou působivost se skvěle hodí jako okrasný strom do parků či sadů.

5. Liriovník tulipánokvětý (*Liriodendron tulipifera*)

Mohutný, severoamerický strom, přibuzný magnóliím z čeledi šácholanovitě. Je zajímavý svými světle zelenými listy ve tvaru lry. Květy mají v průměru 6 cm, jsou žlutozelené s oranžovým nádechem a svým tvarem i velikostí připomínají tulipán. Kvete na přelomu května a června. Plody se podobají suchému květu, botanicky jde o křídlaté nažky, které jsou uspořádány v šišticevitých souplodích. Liriovník je velmi dekorativní. Atraktivní je i na podzim kvůli svým výrazným žlutým listům. Dobře snáší sucho a znečištěné prostředí, a tak se skvěle hodí do měst.

6. Pěnišník (*Rhododendron hybridum hort*)

Jde o velmi obsáhlý rod, který zahrnuje stálezelené druhy, stejně jako opadavé (azalky) či poloopadavé druhy nízkých až stromovitých keřů. Pochází z monzunových oblastí východní Asie, ze Severní Ameriky a také z evropských hor. Nejčastěji pěstovanou skupinou pěnišníků jsou velkokvětí ušlechtilí kříženci. V parcích jsou ideální dřevinou pod vysoké stromy. Kvetou v květnu a červnu a zaujmou záplavou různobarevných květů. Jeho výhodou je odolnost proti znečištěnému městskému prostředí. Souhrnně se označují názvem *Rhododendron hybridum*. V parku Petra Bezruče najdete například *Rhododendron „Catawbiense grandiflorum“*, *Rhododendron „Cunningham's white“* či *Rhododendron „Roseum elegans“*.

7. Smrk omorika (*Picea omorika*)

Je vzácný druh smrku, který roste v nadmořské výšce 800 až 1600 metrů. Dosahuje stáří až 300 let. Je charakteristický extrémně štíhlou korunou, nejvýše širokou 3,5 metru, a krátkými prohnutými větvemi. Jedná se o stálezelený strom, vysoký 20 až 35 metrů, výjimečně až 40 metrů, s kmenem o průměru až 1 metr. Smrk omorika pochází ze západní Evropy. Roste na vápencových bradlech na středním a horním toku řeky Driny v Bosně a Hercegovině, kde byl také nalezen. U nás je nejen mrazuvzdorný, ale dobře snáší i podnebí velkých měst, protože je odolný proti kouři, sazím a znečištěnému ovzduší.

8. Bříza bílá (*Betula verrucosa*)

Označuje se také jako bříza bradavičnatá (*Betula pendula*) nebo bříza bělokorá (*Betula alba*). Listnatý, krátkověký, rychle rostoucí strom, který dorůstá do výšky 20 až 30 metrů. Mezi břízami patří k nejčastějším druhům v Evropě. Břízy jsou nenáročné, světlomilné, snášejí chudší, písčité, mírně kyselé půdy. Proto se často používá při rekultivacích krajiny. V hospodářských lesích však bývá často vnímána jako plevel. Její dřevo dobře hoří, kůra dokonce hoří i mokrá.

9.

Jedlovec kanadský (*Tsuga canadensis*)

Stálezelený, středně velký jehličnan, který dorůstá výjimečně až do 20 metrů. Podobá se jedli bělokoré. Původní areál rozšířen zahrnoval východní část Severní Ameriky, kde jedlovec roste na stinných a vlhkých místech. Od nížin vystupuje až do výšky 1700 metrů. Protože snese stín, výborně se hodí do podrostu větších parkových úprav, zakrslé kultivary pak i do menších prostor. Po roce 1730 začal být vysazován v evropských parcích. Z měkkého dřeva jedlovce se v Severní Americe vyrábí papír.

10.

Javor klen (*Acer pseudoplatanus*)

Poměrně mohutný, listnatý, rychle rostoucí strom. Bývá 25 až 40 metrů vysoký. I přes svůj rychlý růst však patří k dlouhověkým stromům, které se v dobrých podmínkách dožívají 400 až 600 let. Patří k významným stromům pro větší sadovnické úpravy. Je působivý především při rašení. Velmi atraktivní je také na podzim před opadem listů. Známych je mnoho kultivarů s pestrobarevnými listy.

11.

Lípa velkolistá (*Tilia platyphyllos*)

Malebný, statný strom, který dorůstá až do výšky 40 metrů. Ze všech asi 30 známých druhů lip patří mezi domácí dva z nich, a to lípa malolistá (srdčitá) a lípa velkolistá. Lípa velkolistá raší a kvete dříve než lípa malolistá a obě patří mezi dlouhověké dřeviny. Dožívají se až tisíce let. Lípa velkolistá snáší o něco lépe než lípa malolistá vysokou hladinu spodní vody, která je v Bohumíně běžná. Plody lípy jsou významnou potravou pro včely, lipový med je velmi lahodný a žádaný. Lípa je českou národní dřevinou.

12.

Dub červený (*Quercus rubra*)

Označuje se také jako dub severní (*Quercus borealis maxima*) nebo dub americký (*Quercus ambigua*). Mohutný, opadavý, listnatý strom z čeledi bukovitých, který dorůstá do výšky 20 až 35 metrů. Dožívá se 300 až 500 let. Roste rychleji než u nás rostoucí dub letní a není tolik náročný na půdu. Svě jméno získal podle podzimního zbarvení listů. To může být oranžové, červené až šarlatové nebo jenom hnědé. Dub červený nemá rád příliš mokré stanoviště. Jde o cenný strom, který se od dvacátých let 18. století často využívá v parcích celé Evropy. U nás se začal vysazovat v 90. letech 19. století. Dnes je už dub červený nedílnou součástí většiny parků v ČR.

13.

Katalpa trubačovitá (*Catalpa bignonioides*)

Menší rozložitý strom dorůstající do výšky 8 až 15 metrů, výjimečně i k 20 metrům. Je atraktivní pro své velké listy a exotické květy, které se objevují v červnu až červenci. Zaujmu i neobvyklé plody, které na stromě zůstávají až do jara. Katalpa vyžaduje výslunnou polohu, dobře snáší znečištěné městské prostředí a sucho. Je velmi působivým a ozdobným stromem vhodným do nižších poloh a chráněných stanovišť.

14.

Dub letní (*Quercus robur*)

Patří k nejrozšířenějšímu druhu dubů, bývá označován také jako křemelák. Jde o impozantní strom, pozdě rašící, který má mohutné a hluboké kořeny. Dorůstá do výšky 30 metrů, výjimečně až 50 metrů. Dosahuje opravdu vysokého stáří a jeho krása se s věkem stupňuje. Rozšířený je v nižších polohách a vlhčích půdách Evropy, Kavkazu, severní Afriky a Malé Asie. Kůra kmene je tmavě šedá a hluboce brázditá, obsahuje tanin a dodnes se používá jako protizánětlivý a stahující prostředek. Květy má dub nevýrazné, zato jeho koruna je vzdušná, mohutná a rozložená do široka. Plodem dubů jsou žaludy, jejichž tvrdý kalíšek zakrývá čtvrtinu až polovinu z plodu. Duby dobře snášejí i znečištěné ovzduší.

15.

Akát bílý (*Robinia pseudoaccacia*)

Pozdě rašící strom z čeledi bobovitých (motýlkovětých), který dorůstá do výšky 25 metrů. Kořenová soustava akátu je mohutná a pod povrchem dobře rozvětvená, kterou silně vysává a vysušuje půdu. Výborně se proto hodí k upevňování písčitých a kamenitých svahů. Akát je na půdu velmi nenáročný, dobře snáší chudé a kamenité půdy. Nevadí mu sucho, slunce i znečištěné ovzduší. Většinou vydrží i větší koncentraci solí v půdě. Pro tyto vlastnosti je velmi vhodným stromem pro výsadbu do městského a průmyslového prostředí. Jeho velmi oblíbený kultivar „*Umbraculifera*“ má malou, ploše polokulovitou korunu a větve bez ostnů. Je vysazen i do několika uličních stromořadí v centru Bohumína. Do Evropy se akát dostal na začátku 17. století, kdy se poprvé objevil ve Francii.

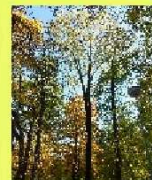
16.

Javor mléč (*Acer platanoides*)

Typická dřevina našich lesů, která je rozšířená v Evropě a Malé Asii. Dorůstá do výšky 20 až 30 metrů. Je z něj vyšlechtěno mnoho odrůd s různě barevnými listy nebo malými kulovitými korunami. Kvete ještě před olistěním žlutozelenými květy. Jméno získal tento druh podle mlékovité šťávy, která vytéká z přetržených řapíků listů.

17. Jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*)

Domácí, pozdě rašící strom, který dorůstá do výšky 25 až 45 metrů. Za méně příznivých podmínek může vyrůst i jako keř. Dožívá se až 250 let. Daří se mu ve vlhkých a podmáčených lesích nebo na sutích. Roste od nížin až po nízké horské polohy. Stejně jako ostatní stromy naučné stezky se hodí jako výsadba do parků a sadů.

18. Tis červený (*Taxus baccata*)

Stálezelený, pomalu rostoucí strom nebo keř, který se řadí k nejdéle žijícím dřevinám. Například ve východní Gruzii v soutěsce Bacara rostou 400 až 600 let staré tisy a představují zde většinu porostů. U nás se však vyskytuje tis ve volné přírodě jen vzácně. Rozšířil se téměř po celé Evropě mimo chladný sever a kontinentální východ. Tisy jsou dvoudomé, plod je červený bobulovitý míšek. Kromě dužiny plodů je celá rostlina jedovatá. Kvůli svým výjimečným vlastnostem najdeme tis často v zahradách a parcích. Snese slunce i sucho, stejně tak i stín. Nejlépe se mu však daří v polostínu. Netrpí znečištěným ovzduším, škůdci ani chorobami, velmi dobře snáší fez a jako jediná jehličnatá dřevina i radikální zmlazení. Je ideální dřevinou pro tvarování a má rovněž zvláštní význam jako podrostová dřevina.

19. Lípa srdčitá (*Tilia cordata*)

Lípa je naší národní dřevinou. Ze všech asi 30 známých druhů lip existují dvě domácí lípy, a to srdčitá (malolistá) a velkolistá. Oba druhy jsou rozšířené v celém mírném pásmu severní polokoule. Lípa srdčitá je malebný a statný strom, který dorůstá až do výšky 30 metrů. Mívá hustou, jemně rozvětvenou korunu. Její květy jsou žluté, sladce voní a jsou významnou pastvou pro včely. Listy mají srdčitý tvar o velikosti 5 až 6 cm. Květy jsou žluté, vonné, medonosné. Květenství má blanité křídlo. Plody lípy malolisté jsou slabě žebemité nažky, které lze na rozdíl od plodů velkolisté lípy rozmáčknout v prstech. Oba druhy lip se mohou dožít až tisíce let. Jedná se o nádherné stromy, které se uplatňují při jakémkoliv sadové úpravě.

20. Lípa zelená (*Tilia x euchlora*)

Velký, opadavý, listnatý strom, který dorůstá až do výšky 15 až 20 metrů. Bývá označována také jako lípa krymská. Je nápadná převislými větvemi, zvláště v dolní části koruny. Podobá se lípě velkolisté, ale mladé větvičky jsou zelené. Původ lípy není dokonale objasněn. Dříve byla charakterizována jako kříženec mezi lípou malolistou (*Tilia cordata*) a druhem *Tilia dasystyla*, což je dnes zpochybňováno. V městském prostředí je odolnější než domácí druhy lip.

21. Jeřáb břek (*Sorbus torminalis*)

Bývá označován také jako břek obecný (*Crataegus torminalis*, *Pyrus torminalis*). Menší, spíše krátkovětý strom z čeledi růžovitých. Je největším ze všech druhů jeřábů. Může dorůst až do výšky 20 metrů a průměr kmene může dosáhnout až 1,3 metru. Dožívá se až 300 let, nevytváří však souvislé porosty. Snáší i zakouřené prostředí a ze všech jeřábů je nejlépe odolný vůči zastínění. Používá se v parcích, sadech či při krajinářských úpravách. Jeho dřevo se někdy využívá pro výrobu dechových nástrojů, například fléten.

[Zpět ke stanovišti číslo 19.](#)

[Naučná stezka pokračuje směrem na západ ke křižovatce ulic Šunychelská a Mírová.](#)

22. Cypřišek hrachonosný (*Chamaecyparis pisifera*)

Středně velký, stálezelený strom pocházející z Japonska. Kuželovitě vzpřímený jehličnan, který v dospělosti dosahuje do výšky 3 metrů a šířky 1 metru, letité exempláře i 5 metrů. Vyžaduje přiměřeně vlhké, živné, mírně kyselé až neutrální půdy se stanovištěm na slunci či polostínu. Dobře snáší městské prostředí, naopak nemá rád delší vedra a sucha.

23. Borovice černá (*Pinus nigra*)

Patří do početného rodu borovic, který má více než 100 druhů. Na rozdíl od domácí a nejrozšířenější borovice lesní je schopna se mnohem lépe přizpůsobit znečištěnému městskému prostředí. Pro sadovnické účely se proto jedná o vůbec nejvýznamnější jehličnatou dřevinu ve městech.

24. Platan javorolistý (*Platanus x acerifolia*)

Mohutný, dlouhovětý strom z čeledi platanovitých. Je pokládán za kříženec jihoevropského platanu východního (*P. orientalis*) se severoamerickým platanem západním (*P. occidentalis*). Dorůstá až do výšky 40 metrů a hluboko koření. Jde o impozantní, rychle rostoucí strom s atraktivní kůrou. Používá se jako soliterní parková dřevina a pro svou odolnost vůči městským zplodinám nebo radikálním ořezům i do pouličních stromořadí. Dřevo platanů je středně tvrdé, špatně štípatelné, málo trvanlivé.

25. Líska turecká (*Corylus colurna*)

Stromovitý typ lísky, který v porovnání s naší domácí keřovou lískou obecnou dorůstá do výšky 20 až 25 metrů. Běžně se dožívá 200 let. Líska turecká je poměrně nenáročná dřevina pro výsadby v teplejších oblastech vegetačního stupně. Snáší dobře i zplodinami zamořené ovzduší. Plodem lísky jsou velmi chutné oříšky, které dozrávají v září. Z dřevitého obalu se však musí doslova dolovat.

26. Jilm horský (*Ulmus glabra*)

Bývá označován také jako jilm drsný (*Ulmus montana*, *Ulmus csabra*). Domácí, mohutný, středně hustý strom. Dorůstá až do výšky 40 metrů. Původně se vyskytoval především v horských polohách. Ve třicátých a znovu v osmdesátých letech 20. století jej ovšem zdecimovala epidemie „grafiózy“ (*Graphium ulmi*), a to na méně než 10 procent kusů. Tuto tzv. holandskou nemoc, která se poprvé objevila v roce 1920 v Nizozemsku, způsobuje houba, jež zamezuje protékání mýzy cévami, což způsobuje postupné odumírání větví a nakonec celého stromu. Strom jakoby uschnul vestoje, pak z něho opadala i veškerá kůra a zbylo jen holé dřevo. Dnes je vzácností uvidět v lese zdravý starý vzrostlý jilm. Je to vždy jen na místě, kde rostl zcela osamoceně mezi jinými druhy stromů. Na mnoha místech ovšem vymizel téměř úplně. Původně dlouhověký jilm, dožívající se 300 až 500 let, se vyskytuje jen vzácně.

27. Jinan dvojlaločný (*Ginkgo biloba*)

Mohutný a dlouhověký strom, který dorůstá do výšky až 30 metrů. Roste poměrně pomalu, asi 30 cm za rok, nesnáší trvalý stín nebo zamokřené půdy, vyhovují mu teplejší stanoviště. Je to dlouhověký strom, nejstarší rostoucí v Japonsku má 1200 let. Botanicky patří k zajímavým druhům na rozhraní mezi jehličnatými a listnatými dřevinami. Řadí se mezi nahosemenné rostliny. Je odolný proti průmyslovým exhalacím, nemá žádné závažné choroby ani škůdce. Snese sucho i mrazy přes -20 °C, a proto se využívá ve výsadbách do městského prostředí. Existuje přes 90 kultivarů a forem, třetina se pěstuje komerčně. Většinou se jinany nechávají růst v přirozených tvarech, každý bývá originální. V parcích se pěstují převážně samčí rostliny, protože zralá semena samičích silně zapáchají. Jinan je národním stromem Číny.

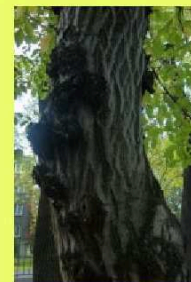

28. Modřín opadavý (*Larix decidua*)

Statný, jehličnatý strom z čeledi borovicovitých. Patří mezi rychle rostoucí dřeviny, dorůstá do výšky 30 až 40 metrů. Je světlomilný, opadavý a dožívá se vysokého věku, a to až 500 let. Je odolný vůči znečištěnému ovzduší, a proto se mu daří i v městském prostředí. I když pochází z Alp a Karpat, tak v našich lesích zdomácněl a odhaduje se, že zastupuje až 4 procenta porostu. Vyskytuje se v nadmořských výškách až do 2500 metrů. Jeho dřevo je velmi ceněno, je měkké, ale tvrdší než dřevo našich běžnějších jehličnanů kromě tisu. Je středně těžké, poměrně pružné a trvanlivé. Používá se k výrobě nábytku, obkladům stěn či jako stavební dříví. Dříve se z něj též vyráběly bedny a kola. Vysoce ceněna je i pryskyřice modřínu, nazývaná benátský terpentýn. Používá se k léčbě bronchitidy a při revmatických bolestech.

29. Habr obecný (*Carpinus betulus*)

Naše domácí dřevina z čeledi lískovitých, nověji habrovitých. Jde o statný, listnatý strom, který dorůstá do výšky asi 20 metrů, výjimečně až 25 metrů. Svým celkovým vzhledem připomíná buk. Původní stromovité druhy se uplatňují ve skupinách, snáší slunečné až stinné stanoviště. Pro svou výjimečnou regenerační schopnost je vhodný pro vyšší stříhané živé ploty a stěny. Habr obecný se u nás pěstuje i v několika pěkných kultivarech, a to například *Carpinus betulus „Fastigiata“* se sloupovitým tvarem koruny a velmi hustým zalíšením. V Bohumíně je vysazen například ve Fügnerově ulici a v Koperníkově ulici jako živá stěna v areálu aquacentra.

DŘEVINY MIMO TRASU NAUČNÉ STEZKY

A Olše šedá (*Alnus incana „Aurea“*)

Tento druh olše je odolný vůči suchu. Vyznačuje se hladkou kůrou a v mládí oranžovými jehnědami.

B Zmarličník (*Cercidiphyllum japonicum*)

Neobvyklá a atraktivní dřevina pochází z Číny a Japonska. V našich podmínkách bývá menší než v původních oblastech. Její srdčité a vroubkované listy jsou na jaře bronzové, později zelené a na podzim žluté až načervenalé. Zajímavostí této dřeviny je, že spadané listy voní po buchtách. V Německu bývá proto označován jako koláčový strom, tzv. Kuchenbaum.

C Borovice Schwerinova (*Pinus schwerinii*)

Jedná se o křížence dvou druhů borovic, himalájského (*Pinus walichiana*) a severoamerického (*Pinus strobus*). Schwerinova borovice je otužilejší než původní druhy. Je pětijehličkatá a její šišky jsou asi 15 cm dlouhé, protáhle vejčité a pokroucené.

D Jeřáb oskeruše (*Sorbus domestica*)

Bývá označován také jako oskeruše domácí (*Mespilus domestica*, *Pyrus domestica*). Tato ovocná dřevina pochází z jižní Evropy, severní Afriky a Malé Asie. Pěstuje se především pro své drobné ovoce, které se využívá na výrobu likérů a lihovin.

E Dub bílý (*Quercus alba*)

Sbírkový, méně známý dub, který dorůstá do výšky 20 až 30 metrů, výjimečně až 45 metrů. Pochází z jihovýchodní Kanady a východní části USA.

F Dub zimní (*Quercus petraea*)

Říká se mu také dub drnák. Strom s průběžným kmenem, který dorůstá až do výšky 45 metrů. U nás se vyskytuje převážně na skalnatých nebo sušších půdách až do podhorského pásma. Je rozšířený v Evropě, na Krymu a Kavkazu. Je velice podobný dubu letnímu, ale v porovnání s ním má užší korunu. Listy mají delší řapík a jsou mělčeji laločnaté a na klínovité bázi (ne ouškaté). Žaludy dubu zimního jsou téměř přisedlé.

G Dub uherský (*Quercus frainetto*)

Dub, který bývá označován pro svůj původ také jako balkánský. Charakteristická je pro něj mohutná koruna. Dorůstá do výšky 30 až 40 metrů. Pochází z Balkánu, Turecka a jižní Itálie. Podobá se domácímu dubu letnímu, listy má však poněkud větší, nápadně hluboce laločnaté s úzkými zářezy, po obvodu zvlněné a vespod plstnaté. Jeho žaludy jsou přisedlé nebo na krátkých stopkách v polokulovitěm kalíšku.

H Dub šarlatový (*Quercus coccinea*)

Strom pocházející ze Severní Ameriky, dorůstající do výšky 20 až 30 metrů. Podobá se dubu bahennímu. Na rozdíl od něj však nemá jeho typický znak, spodní větve nevisí dolů. Listy má stejně jako jeho bahenní kolega ostře špičaté, hluboce laločnaté a svěže zelené a lesklé, které se na podzim zbarví do šarlatova. Jeho žaludy jsou kulovité až zploštělé, šupinovitá číška objímá žalud do poloviny.

CH Dub bahenní (*Quercus palustris*)

Ideální strom pro vlhká až podmáčená stanoviště. Proto jej najdeme na nejnižším místě v parku, kde se na jaře drží nejdéle voda. Pochází z východní části USA. Dorůstá do výšky asi 30 metrů, výjimečně až do 40 metrů. Tento druh dubu má typickou vejčitou korunu. Charakteristické pro něj je, že spodní větve splývají k zemi. Listy jsou hluboce laločnaté, ostře špičaté, na podzim pak většinou červené. Jeho plody žaludy jsou drobnější, kulovité, v průměru mají asi jeden centimetr. Jsou přisedlé k větví nebo na kratičkých stopce. Ukázkový zástupce tohoto druhu roste v Bohumíně v Bezručově ulici před muzeem ŽDB.

I Tisovec dvouřadý (*Taxodium distichum*)

Extrémně dlouhověký, opadavý jehličnan, známý také jako cypřiš holý. Jeho domovinou je Severní Amerika, kde patří mezi mohutné a extrémně dlouhověké dřeviny, které se dožívají 500 až 700 let, výjimečně až 1000 let. Roste podél řek, v bažinných lesích a v oblastech s častými záplavami. Dorůstá do výšky 20 až 50 metrů, průměr jeho kmene je 2 až 5 metrů. Má šedohnědou tenkou kůru a širokou kuželovitou korunu. Kořeny jsou masivní, v bažinné oblasti jsou kořeny i vzdušné, kdy vyčnívají kolmo z půdy. Strom vytváří výhony dvojího typu, dlouhé i zkrácené s dvouřadě uspořádanými plochými měkkými jehlicemi. Ty na podzim opadávají.

J Javor klen (*Acer pseudoplatanus*)

Poměrně mohutný, listnatý, rychle rostoucí strom. Bývá 25 až 40 metrů vysoký. I přes svůj rychlý růst však patří k dlouhověkým stromům, které se v dobrých podmínkách dožívají 400 až 600 let. Patří k významným stromům pro větší sadovnické úpravy. Je působivý především při rašení. Velmi atraktivní je také na podzim před opadem listů. Známých je mnoho kultivarů s pestrobarevnými listy. Na tomto stanovišti najdete červenolistý kultivar *Atropurpurea*.

K Třešeň myrobalán (*Prunus cerasifera* "Nigra")

Jeden z nejoblíbenějších listnatých stromů, který si svou popularitu získal sytě vínovým vybarvením listů. V parku Petra Bezruče najdete kultivar s tmavým listem. Listy jsou podlouhle vejčité či oválné a pokud je strom vysazen na plném slunci, jejich barva je temně vínová. Květy nejsou tak velké jako u třešní pilovitých (sakur), ale bývá jich mnoho, takže celý strom je obsypán jemně růžovými květy, které vyrůstají ze sytě vínových kalíšků, což kvetení přidá na kontrastu. Je velmi vhodný do měst i průmyslových center, protože výborně snáší znečištěné ovzduší.

Třešeň pilovitá (*Prunus serrulata* "Shiro-fugen")

Ozdobná třešeň, označovaná jako sakura, pochází ze západní Číny. Listnatý strom, který u nás roste na chráněných stanovištích nižších až středních poloh. V tuhých zimách namrzá. Dobře snáší mírný zástín i plně osluněná místa. Na půdu není sakura náročná, ale upřednostňuje bohaté vápenaté půdy. Je vhodná do městského prostředí jako dřevina do uličního stromořadí. V Bohumíně najdeme sakury například před radnicí. V mládí má trychtýřovitou korunu, která později získává kulovitý tvar. Na okraji pilovité listy jsou velmi podobné listům našich domácích třešní. Bohaté květy mívají růžovou barvu. Kultivar *Shiro-fugen* však kvete bílými květy, které jsou sterilní, a proto na nich po odkvětu nenajdeme žádné plody.

Jasan úzkolistý (*Fraxinus angustifolia*)

V porovnání s jasanem ztepilým je menší. Jeho listy jsou úzce nebo podlouhle kopinaté. Pupeny jsou rezavé až purpurové hnědé.

Jírovec malokvětý (*Aesculus parviflora*)

Jedná se o keřový typ jírovce, který pochází ze Severní Ameriky.

Vilín japonský (*Hamamelis japonica*)

Rozložitý, opadavý keř, který se podobá lísce. Je zajímavý svými vonnými květy, které se objevují v lednu až březnu. Květy jsou oboupohlavní, čtyřčetné a v řídkých svazečcích. Kalich je červený až hnědočervený, korunní lístky jsou čárkovité, živě žluté, na okraji zvlněné, mají až 2 centimetry.

Svída dřín (*Cornus mas*)

Rozkladitý keř nebo strom dorůstající do výšky až 6 metrů. Jeho dřevo je velmi tvrdé. Kvete velmi brzy na jaře, jde o domácí druh, který je rozšířen v teplejších oblastech. Jeho červené plody jsou jedlé, nakyslé a mají velký obsah vitamínu C.

Svída střídavolistá (*Cornus alternifolia*)

Větší keř až stromek s leskle purpurovou kůrou. Listy má leskle tmavě zelené, z rubu namodralé. Květy jsou malé a bílé, plody modročervené nebo černé, vzácně i žluté.

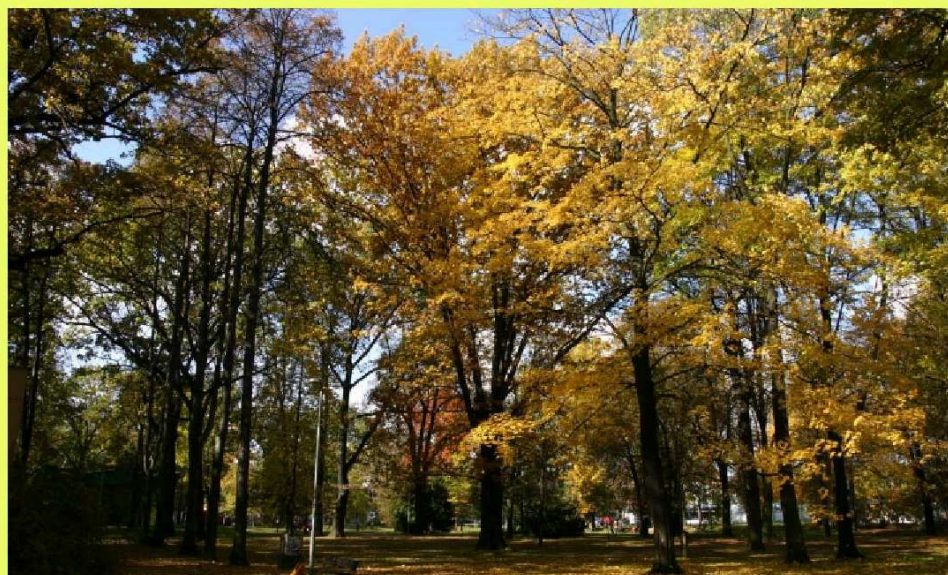
Šácholan hvězdokvětý (*Magnolia stellata*)

Mohutný, opadavý, velkolistý keř, pocházející z Japonska, s velkými plstnatými pupeny. Kvete v březnu až dubnu ještě před tím, než se objeví první listy. Jeho květy jsou hvězdovitě rozevřené, 7 až 8 centimetrů široké. Mají 12 až 33 úzkých plátků, voní a jsou bílé až jemně narůžovělé.

Břečťan popínavý (*Hedera helix*)

Stálezelená, dřevnatá liána rozšířená v Evropě, Kavkazu, Iráku, Libanonu a Malé Asii. Vytváří dva typy větví. Mladé větve jsou neplodné, mají 3 až 5 laločné listy se světlejší žilnatinou. Plodné výhony starších rostlin mají listy široce až okrouhle vejčité, celokrajné a lesklé. Břečťan bez opory vytváří po zemi plazící se podrost. Pokud se v jeho blízkosti vyskytne strom či zeď, vyšplhá se až do výšky 30 metrů. Na oporu se přichytává přičepivými kořínky. Kvete v pozdním létě a na podzim žlutozelenými květy. Jeho plody jsou žlutooranžové až černé bobule. Je ideální do stínu.

Vydalo město Bohumín v roce 2012.

Texty: Lucie Balcarová, L'ubica Jaroňová.

Grafické zpracování: PROPELER s.r.o., Kravaře.

Fotografie: Pavel Čempěl, L'ubica Jaroňová, Jiří Rozsypal.

**Tento projekt podpořil Moravskoslezský kraj
v rámci Dotačního programu na podporu aktivit v oblasti životního prostředí.**